

VONZÓDÁS ÉS HŰSÉG A HETVENÉVES HERCEG JÁNOS KÖSZÖNTÉSE

Ha csak pályájának adatait futná át valaki, azt hihetné, mindennel kísérletezett. Írt újságcikket, novellát, regényt, memoárt és vitairatot, szerkesztett lapokat, rádióműsorokat, dolgozott a munkásmozgalom, a Sarló, a Bartha Miklós Társaság, a népi írók vonzásában. Aki azonban közelről ismeri e sokféle munka és vonzódás tartalmát, tudja, hogy Herceg János sohasem kapkodott, kisebb kitérőktől eltekintve mindig önmaga legjobb lehetőségei felé igyekezett. Önmaga és a jugoszláviai magyar irodalom magasabb céljai avatták teleologikussá azt a pályát, melyet befutott. S nem lehet véletlen, hogy az utóbbi években négy kötete jelenhetett meg, közülük a *Két világ* (1972) és az *Előjáték* (1975) egész irodalmunk szempontjából is alapművek. Azért nem véletlen ez, mert irodalmunk egésze is most ért az önismeret és öntudatosodás ama szintjére, ahonnan Herceg János egész munkásságának értelme belátható. Mindaz, ami Szentelekytől napjainkig a vajdasági testvériség, a vajdasági jelleg érdekében és ezek szolgálatában történt. Ez a világ elsősorban öbenne sűrűsödött és érett szellemmé és magatartássá. Tehetség, történelmi érzékenység, valóság-érzék, szívósság és hűség kellett ehhez. Talán szerencse is. Mindenesetre tény, hogy emlékezete Szenteleky, Fekete Lajos, Veljko Petrović, Mayer Ottmár, Szirmai Károly és sok-sok elődünk emberi arcának vonását őrzi, vele találkozva Margalits Ede, Tersánszky Józsi Jenő, Németh László kézfogásának melegét érezhetjük. Olyan kontinuitást, melyben minden emlék és irodalomtörténeti tény egy élő és szerves história részeként birtokolható: személyes örökségként. A kényszerű és divatszerű dezertálások idején ő haza „emigrált”, s megalkotta a nemzetiségi létezés képviselőjének új modelljét. Elete így lett a választott sors példája. Csak ő tudhatja, milyen erőfeszítések, mennyi kudarc és értetlenség ellenében vitte ezt véghez. A mi dolgunk most csak annak rögzítése, hogy sikerült. Jó, nagyon jó, hogy így történt, hogy sokat látott szemét most is magunkon tudhatjuk, s szelleme kerekasztalának vendégei lehetünk.